

Ke
1912

10
S
I
D
V
W
C
A

49
DISCURSUS
DE
PRIVILEGIIS,

(STUDIO INTER OTIA

PRIVATO) COLLECTVS

ET

SERENISSIMO DUCI AC DOMINO,
DOMINO

FRIDERICO,

DUCI SAXONIÆ, JULIACI, CLI
VIÆ ET MONTIUM, UT ET ANGARIÆ ET
WESTPHALIÆ, LANDGRAVIO THURINGIÆ, MAR
CHIONI MISNIÆ, COMITI PRINCIPALI DIGNITATE HEN
NEBERGÆ, COMITI MARCÆ ET RAVENSBURGI,

DINASTÆ RAVENSTEINI

ET TONNÆ, &c.

AMANTISSIMO PATRIÆ PATRI
PIO, OPTIMO, FELICISSIMO,

*Humillimâ ac devotâ mente
dicatus*

à

Johanne Andreâ Westphal,

p. t. Actuar. Aul.

GOTHÆ, Litteris REYHERIANIS.

SERENISSIME PRINCEPS,
DOMINE CLEMEN-
TISSIME.

Uod SERENITATEM TUAM Patriæ
saluti unicè invigilantem sermo-
ne hoc rudi compellare, insimul
sanctiores TUAS interpellare ausim curas,
temeritatis meritò incusarer, nî spe lacta-
rer haud vana, audaciæ huius me impe-
traturum veniam, causas ad hoc calcar ad-
dentes proferendo. Harum vero non im-
merito primum atq; præcipuum sibi ven-
dicant locum, per plurima & tantum non
infinita à TUA SERENITATE in me imme-
rentem, nec sub SOLE Tuo natum, cle-
mentissime collata beneficia, inter quæ
palmarium quod SERENITAS TUA ultralu-
strum

strum me inter Tuos & TIBI servientes
numerari, & choro musico, quem in Au-
la TUA nitidioris alis sat magnifico, adscri-
bi tam clementer passus fueris, insimul de
omnibus ad vitam commodè transigen-
dam tam benignè prospexeris; Imò, ut
horas subcivias, quæ TUI, Ô PRINCEPS
CLEMENTISSIME, ingenii bonitas, studiis
quibus olim dicatus juridicis impendere
mihi licuerit, ex privilegio quasi gratio-
sissime concesseris, ut ad altiora aliquan-
do adspirare mihi subministraretur occasio.
Hæ sanè causæ tantæ apud me veneratio-
nis, ut ingratus hæc, & quæ singula enar-
rare TUA, SERENISSIME PRINCEPS, vix
pateretur humanitas, turpi involvere si-
lento contra Ethnicorum sancita, qui
homine ingrato nil turpius duxêre, ego
Christianus propudiosum duxerim meri-
tò. Æs quo TUÆ SERENITATI me obstri-
ctum sentio, tam grave, cui dispungendo
vires

vires nec reculæ meæ ullo sufficiunt modo. Indicinam tamen qualem qualem exstare, Pace TUA PRINCEPS CLEMENTISSIME, volui, hæc pagellas nimirum nulla sua dignitate aut ^{angustia}, sed solâ tuæ SERENITATIS gratiâ nixas. Imiteris, humillimè precor, DOMINE CLEMENTISSIME, delictum illud generis humani, Imperatorem Vespasianum, qui à sua facie (ô elogium tanto Principe dignum!) neminem tristem dimittere solebat, & me inter servos TUOS minimum, TUÆ, quâ eximiè polles, humanitatis aspectu exhilara, ac quas humillimè TIBI offero plagulas, DE PRIVILEGIIS, quæ inter alias occupationes mihi ordinariè demandatas natæ, clementissimo vultu haud dedigneris. Habet & gratitudo sua Privilegia, ut magis ex animo, quam ex merito suum habeant æstimum, unde in spem hanc erigor fore, ut SERENITAS TUA hæc mea levioris

vioris quidem momenti exercitia privata
& minus exasciata, TANTO TUO FASTI-
G'O minime quidem digna obtutu Sere-
niori haud dedignetur. Deus O. M. SERE-
NITATEM TUAM ad divini sui nominis glo-
riam, Ecclesiæ & Reipublicæ TUÆ salu-
tem & incolumitatem perennem TUÆq;
SERENISSIMÆ DOMUS Decus ac robur fir-
missimum diutissimè & felicissimè prote-
gat atq; conservet. Mihi servo Tuo sub
umbone gratiæ Tuæ delitescere liceat, ut
hâc tutus ad majora gratitudinis devotif-
simæ specimina mihi suboriatur occasio.
Dabam ex Musæo meo. Gothæ d. 6. Maij.
1710.

SERENITATIS TUÆ

servus humillimus

J. A. Westphal.

Q. D. B. V.

Discursus de Privilegiis.

Prooemium.

Legum ferendarum potestatem ad præcipua Majestatica jura referri, Politicorum concors opinio, unde & derogandi, obrogandi, abrogandi & tollendi potestas non potest non dependere. Ut ut autem legum effectus se ad omnes, obligationis & ut legibus conformem vitam agere queant, seu legum capaces, sese extendat, non tamen sic adstricta est ejus qui τὸ κύριον in Republica habet & limitata facultas, ut neminem ex numero

mero obligandorum eximere possit, svadet enim aliud sæpe natura subjecti obligandi, sæpe etiam ratio ex fine aliisque circumstantiis desumpta, sæpius etiam occulta & non omnibus obvia, ut unum alterumque subjectum, imò totum ordinem aut certam civium collectionem, planè, vel in tantum vel in totum, legum vinculo eximat, quod per specialem Legislatoris gratiam, indulgentiam, dispensationem aut per singulare privilegium, fieri solet. Est hæc Privilegiorum materia in jure tantæ amplitudinis ut plurimos ejus titulos percurrat, imò ubi de obligatione legum agitur, hæc quoque inveniat, ubi pedem figat. Hinc cum in animum induxerim vires ingenii, quod mihi satis exiguum modeste profiteor, quousque se in jure civili cui hæctenus nomen dedi, se extendant periclitari, elegi hanc materiam certis thesibus aut conclusionibus, fusius tractandam & explicandam, cui labori inter alias occupationes & horis subscevis nato, ut Benevole pariter ac cordate Lector, faveas, est, quod peramanter ac obnixè præcor.

Thesis

Thesis I.

Vemadmodum generalia specialioribus ex consilio J^Cti Ulp. *in l. 1. ff. si certum petatur*, semper præmittenda, & omnibus aliarum artium Magistris imprimis juris legumque, ordinis ratio præcipue habenda, ita in hoc meo proposito idem quoque faciendum mihi æstimo, de Constitutione seu lege primo in genere, post deinde in specie seu Privilegio, tanquam potissima hujus mei propositi parte acturus.

Jam autem illa generalia secundum philosophorum tradita & à J^Ctis etiam recepta versantur circa definitionem, ut loquuntur, verbalem, quæ secundum ejusdem Ulpiani receptum *in l. 1. ff. de 7. & 7.* ad penitorem ipsius rei cognitionem nos perducit, ideoque de hac primo agendum, quæ secundum methodum consuetam circa tria versatur, Ethymologiam, Synonymiam & Homonymiam.

A

Ra

II.

Ratione Ethymologia, privilegii natales à privus, a, um, quod singulis, non universis concedantur, deducenda.

Veteres enim priva dicebant, quæ nos singula dicimus, *authore Gellio L. 10. c. 20.* Sic Livius *libr. 7.* scribit, milites privis tunicis donatos fuisse; & alibi, Scrum in hæc verba factum asserit, ut privos lapides silices secum ferrent. Dicitur etiam à privando seu corrigendo, quod nempe legem seu Constitutionem generalem privent, nam privilegium à principe concessum derogat legi generali, & Civitatis quoque Statuta tollit, *l. 3. in f. C. d. LL.* sed diutius hic haud morandum, cum nomen privilegii per se fit notum & usitatissimum.

III.

Ratione Synonymia, & in significatione ampliori dici poterit, lex privata, privativa, seu lex privatorum.

Sed videtur sic jus privatum §. 4. J. d. J & J. cum privilegio confundi! quod tamen limitatur, si illud generaliter, hoc vero specialiter vel quod principaliter ad singulorum spectet utilitatem, acceptes. *Rauchbar. P. 2. Q. 11. N. 122 seqq.* hiuc rectè apud Besold. dicitur lex specialis; it. apud Vivium *libr. 2. Decif. 338. N. 5.* jus singulare seu singularis lex, *in lege ult. C. de Fructibus.* Prærogativa, *apud Richter, P. 1. Dec. 4. N. 10.* Dispensatio five Indultum vocatur.

IV.

Ratione Homonymia & ex accidenti, privilegia aliquando

quando dicuntur vulnera, fontes & origines rebellio-
num quarumvis.

Sic ex Trajano Bocalino & Barclajo Burgoldensis Discurs. ad I. P. O. M. Part. I. Discurs. I. p. m. 55. in f. refert, illa haud raro in femina Zizaniorum, lapides scandalorum prorumpere. Imo Klok. de Contribut. c. 16. Sect. I. N. 10. nimias antiquorum Regum facultates nominare haud erubescit. Sed quia hæc de Privilegiis in odium alicujus tertii conceptis, jam à nostro scopo remotis, intelligenda veniunt, diutius & nimis anxie in hac definitione, quam vocant, nominali, desudare porro, supervacaneum mihi videtur, propius ad rem seu definitionem realem nunc accedens.

V.

Sunt verò Privilegia non generalia jussa, neque de universis civibus, sed definiuntur rectè, quòd sint leges certæ cuidam personæ vel causæ contra jus commune benignè concessæ.

L. 1. ff. de Constit. Princip. lex. jus singulare 16. ff. de LL. Sic etiam C. Abbate. de V. S. C. Privilegia Distinct. 3. Carpz. P. 2. Decis. 103. n. 2. lex dicitur privata, aliquid speciale ex singulari concedens ratione. Habn. ad Wesenb. de Const. Princip. N. 2. Haud frustra adjicio speciale, nam privilegii nomen nunquam meretur, si aliquid diversum seu separatum à jure communi non inducat, & ultra illud aliud quid operetur. l. quod Labeo 9. ff. de Carbon. Edict. l. Emptor. 38. ff. de damn. infect. Richt. ad Avth. Habita C. ne filius pro patre Disp. 3. p. m. 43.

VI.

Quia autem Privilegia, ut ex Definitione constat, ex Legislatoria potestate & Majestate proveniant, idèoque videndum, quis olim & hodiernis moribus tali potestate sit instructus. Condunt autem hodie leges, qui habent jura Majestatis. *L. ult. Pr. C. de LL.*

Nimis anxie hic inquirendum non est, quomodo populus Romanus pro diverso statu politico leges fancierint, cum ubique apud Scriptores pleniori hac manu tradantur, sed juvat potius hoc saltem memorasse, quod populus Romanus, cum ad Monarchicum vergeret Statum, hanc juris constituendi seu legis ferendæ potestatem omneque imperium ab initio quidem multis abhinc seculis in electum à se Imperatorem transferre fuerit solitus, hocque singulari quadam lege, quæ appellabatur *Regia. l. 1. §. Sed & hoc. 7. vers. cum enim lege. de V. J. E. L. 2. Si novissime. ii. ff. de O. J. L. in Princip. ff. de Constit. Princip.* Et quanquam Politici hanc legem communiter pro figmento habeant, non aliter tamen pro necessitate Status tunc temporis & conservandi illius gratia, ex hypothesi quadam politica credendum erat reverà extitisse, quod & alias sæpissime in politicis usu venire solet. Verùm tractu temporis, mutata Reipublicæ Romanæ forma, re ipsa exigente, aliquantum immutata, ita ut hodie quilibet τὸ Κόγιον in territorio suo tenens (quod maxime in Constitut. publ. & Pacificat. Westphal. §. gaudeant. omnibus Statibus Imperii confirmatum) ejusmodi leges tam generales quam speciales dare non prohibeatur, cum Princeps in suo territorio valeat ceu Imperator; quapropter etiam Privilegia condit pro lubitu & necessitate sui Status.

VII. Quia

VII.

Lex itaque genericè considerata, est iussio Superioris singulos cives in Republica obligans.

Quæ obligatio itaque ad scientiam & pœnam sese extendit: aliam etiam Definitionem legis generaliter sumptæ exhibet *Grot.* quod nempe hæc sit ordinatio quædam rationis ad bonum commune ab eo, qui curam communitatis habet promulgata. Parum hinc cum *Dn. Puffendorff. de J. N. & J. L. l. c. 6. §. 4.* contra *Hobbes. de Civ. cap. 3 §. f.* putaram interesse, legem quis ordinationem, an decretum, an iussum, an orationem vocaverit, hoc tamen minimè concedendum, semper ad legem hic esse necessarium, ut viva voce aut verbis in scripturam redactis promulgetur, quippe quæ neque formam neque materiam legis absolvent, sed sufficit, si qualicumque modo voluntas Legislatoris subjectis innotuerit, ut ideo omnes exinde obligentur. Hinc in sensu hoc juris, mandatum Principis ore prolatum, jus potest dici scriptum, & qui ab hujus nexu se afferit exemptum, illud probare necesse habet. Qui enim à generali Principis iussu se venditat exemptum, illum oportet esse vel extraneum, (nam extra territorium jurisdictionis potestas & per consequens etiam leges sese non extendunt. *l. 2. ff. de Jurisdic.*) vel saltem commeatem vel pernoctantem, vel incolam & civem temporarium, (nisi etiam quatenus in hos ultimos, in specie lex sit concepta, vel plane in rem scripta) vel privilegio speciali à summa potestate oportet esse munitum; Qui vero præditi sunt illo, pro diversitate eorum diverso quoque utuntur effectu.

VIII.

Hinc proinde Privilegia sunt triplicia, Personalia,

A 3

Realia

Realia & Mixta, *Personalialia* sunt, quorum causa proxima & immediata, cui nempe conceduntur, est persona.

Breviter, ubi personæ conditio locum facit beneficio, hinc eadem ad hæredes non transeunt. *l. in omnibus causis. 68. l. privilegia 169. ff. de R. J.* Hoc tamen hic notandum, Privilegia dignitatis, quamvis personalia, cum dignitate non extingvi, sed eâ etiam finitâ durare, & sic in memoriam pristinæ dignitatis quendam Privilegii effectum remanere solere; sic e. g. is, qui fuit Decurio, nequit torqueri. *l. f. de Decurion. 17. C. de Quest. l. eos qui. C. de excusat. mun.*

IX.

Realia sunt, quando non ipsa persona, sed causa seu res favorem quendam requirunt.

Hoc est, quæ rei, causæ, aut actioni tribuuntur. Unde ad quoslibet transeunt Successores, aded, ut etiam ad fideiussores sese extendant. *d. l. Privilegia. 146. ff. de R. J.* Hujusmodi sunt privilegium actionis funerariæ, ubi nempe is, qui in funus defuncti aliquid impendit, omnibus creditoribus præfertur; Restitutio in integrum, quam minori fortè ob lubricum ætatis in damnum incursum jura concedunt; nam non immediate personam ipsam minoris respicit, sed præcipua causa restitutionis est læsio seu damnum, & propterea Dd. statuunt, privilegia aliqua esse mixta.

X.

Mixta Privilegia partim realia partim personalia audiunt,

Sic

Sic mulieribus favore publico ob onus educandi liberos, & ne ob sexus fragilitatem cum dispendio rerum suarum facile ad intercedendum induci possint, in qualibet intercessione SCTo Vellejano cautum est *l. 2. §. verbo ff. ad SCT. Vellei*: quod Privilegium cum non tam personam mulierum seu utilitatem respiciat publicam, etiam ad hæredes transitorium. *l. Hæredes 20. C. ad SCTum Vellei*: Sic etiam uxor ratione dotis restituendæ præter tacitam alias hypothecam insuper jure prælationis, ratione aliorum creditorum gaudet. *l. §. 29. de Act.* propter obsequia, quæ præstat Matito, partus periculum & ipsam liberorum procreationem. *l. Asiduus 12. §. 1. C. qui pot. in pign.* quod privilegium cum fit quodammodo personalissimum, ad hæredes quidem extraneos, non nisi quoad tacitam hypothecam. *Carpz. P. 1. C. 28. §. 99.* Bene tamen ad liberos ex illa uxore natos transit. *l. 12. §. 1. vers. Exceptis.* Hinc quoties privilegium aliquod in defuncto jam radicatum, nondum vero exercitum, toties exercitium ejus ad hæredes transmitsitur, *Enenkel, de privil. l. 4. c. 14. N. 49.* Breviter

XI.

In reali & personali privilegio, causa impulsiva quam maximè attentenda.

Hinc semper respiciendum hic, an ratione personæ, an ratione rei, causa impulsiva ortum habeat, & sic facile erit perspicere quale privilegium concessum. Indubiò autem præsumitur privilegium personæ concessum, reale, quoties familiæ, causæ, civitati, vel collegio tributum, hoc enim licet mutatis personis, idem semper manebit. *l. proponebatur. ff. de Judiciis. Menoch. præf. 103. N. 16. cum seqq.* Sic è contra privilegium immunitatis, ne quis cogatur solvere pensionem, vectigal, tributa aut alia subire onera, quando nullam hæredum facit mentionem, seu ex gratia concedatur, præsumitur personale, nam cum hoc privilegium immunitatis à jure communi recedat, strictè id inter-

pre-

pretandum, ut jus commune, quoad ejus fieri potest, in minimo laedat. *C. cum dilectus 8. §. quia vero. de consuetud.* cumque nunc ex his praemis satis clarum & evidens sit, privilegia quaedam vel personis vel rebus concedi; rebus, veluti templis, & adibus vel aliis locis. *C. cum olim essemus. 12. cum seqq.* personis, hocque vel singulis, vel universitati; si singulis, aut exprimi nomen proprium. *C. Nolentes 8. de officio legati;* aut in plures personas ejusdem conditionis & ordinis concedi. Hinc perspetu haud difficile, aliam privilegiorum exinde jam nasci definitionem ita subaudientem.

XII.

Privilegia iterum sunt vel Generalia vel Specialia. *Generalia*, quæ certo personarum generi aut ordini communia & corpori juris inclusa.

Sic dicta non quod uni duntaxat concedantur personæ, seu persona hic non denotat eum tantum, qui fruitur privilegio, quippe sic realia privilegia plane in cassum abirent, (nam privilegia quævis personæ utilitatem & commoda originarie respiciunt) sed causam sive subjectum Cui, concurrere & subintelligi debet, i.e. quæ omnibusejusdem generis ac ordinis competunt. e.g. Miles, qui subarmata militia meruit stipendia, ob æs alienum in castris contractum condemnatus, eatenus, quatenus facere potest, cogitur solvere. *l. miles. 6. §. ibi glossa, in verbis. armata. ff. de re judicata.* Hoc privilegium dicitur personale non quod uni militum competat, nam omnes qui in armata militia merent stipendia, modò alias honestè dimittantur, eodem gaudent privilegio; sed eapropter dicitur personale, quod singulis militibus ad remunerandam quasi præclaram, quam Reipubl. navant operam, tribuatur, hincque personam eorum minimè transgrediatur. Eodem quoque privilegio gaudent,
Ma-

Maritus, de dote vel alia ex causa ab uxore conventus, l. 20. ff. de re iudicata. Uxor, l. 17. ff. solut. matrim. Parentes proprietales, §. 7. 38. de Act. & sic etiam mater, l. 4. §. 2. ff. de in jus vocand. liberi. l. 3. ff. de re iudic. l. 18. princip. ff. solut. matrim. Socer in causa dotis. l. 15. §. f. l. 16. ff. Eod. Patronus l. 17. ff. de re iudic. Socius, in causa societatis, §. 7. 38. de act. l. 63. ff. pro soc. Donator in causa donationis, §. 38. 7. de Act. Is, qui bonis cessit, si de postea quaesitis conveniatur. §. 7. fin. de Act. & sic hae personae omnes moraliter veniunt considerandae. Sic porro privilegia dotium de quibus integrum Tractatum scripsit Baptista de Scto Blasio: Privilegia Fisci; Nobilium (quamvis horum liberi non tam ex transmissione quam proprio jure privilegia nobilitati annexa exercent) Privilegia Doctorum, Militum veteranorum, Studioforum, de quibus scripsit Horat. Lucius Callienf. & Julius Pacius in *Avib. Habita. C. ne filius pro patre*. Hac in Authentica 4. praecipua Studioforum privilegia proponuntur. (1.) Ne ulla afficiantur injuria. (2.) Ne pignorationes vulgò repressalia adversus personas aut res eorum dentur, (3.) ne coram alio Magistratu, quam Rectore suo Universitatis, vel Episcopo ejus loci conveniantur; (4.) quod in arbitrium Studiosi conferatur, utrum velit coram Rectore aut Episcopo conveniri, cum tamen alias, si pluribus in locis conveniri possit reus, jura actori non reo, tribuant electionem, l. 4. *Scævola ff. de eo quod certo loco*. Huc referri aliquatenus etiam potest privilegium Universitati concessum, veluti collegiis, civitati, ut vel singulorum usibus pateat, vel collegium totum saltem conjunctim eo uti possit. Sic inter alias majores & principales Imperii civitates speciatim occurrit Dordracum, quod habet amplissimum privilegium scilicet jus Stipulae, adamantinum Illius Reipublicae nervum ac vinculum, quo continetur, quod omnes merces exoticae, puta fruges, vina, ferrum, ligna & alia quae Rheno, Vahali, Mosaque deportantur, ibi primum sisti & stabulari debent, ut ibi prius si fieri commode potest vendantur, sin minus, liceat eas merces alio vendendas transferre, etiam non soluto ftrato portorio &c.

B

XIII. Spe-

XIII.

Specialia sunt, quæ singulorum sunt propria.

Henscher. d. l. th. 41. Colerus Process. Execuc. Part. 1. cap. 4. n. 4. seqq. Hæc cum ex ipsa definitione satis perspicua, iis diutius haud immorandum, novam potius privilegiorum divisionem aggressurus.

XIV.

Privilegia alia sunt vel Gratiiosa, vel Remuneratoria, vel Conventionalia. *Gratiiosa*, quæ ex solo benignitatis & liberalitatis affectu per gratiæ modum gratis impertiuntur.

Exinde hoc consequitur, privilegium aliàs non concedi, nisi ei, quem leges generales obligarent, cum exemptio obligationem ut privatio habitum præsupponat. *argum. l. decem ff. de V. O. & exceptio non possit esse nisi de regula.* In summa, quousque Imperator in Imperio & Status in territoriis suis liceat concedere privilegia, hoc fusius vide in usu moderno, *Strik. ff. ad hunc tit. §. 8. & 9.* Quare, cum privilegium aliquid speciale indulgeat, & eos quibus conceditur jure communi eximat, intelligimus, eos qui habent potestatem condendi leges generales, habere etiam facultatem concedendi privilegia seu laxamentum addere legi, e. g. Imperator, Princeps in suo territorio. *Duarenus ff. de LL. c. 3. Wesenb. eodem Num. 3.* de quo etiam retro in pag. 2. fusiori calamo vid. Inde si quæretur, an inde obligetur princeps, respondendum esset quod sic. Cum etiam hic Princeps ad observantiam hujus privilegii teneatur, juxta Generosiss. Dn. à Seckendorffs teutschen Fürsten-Staat / P. 2. C. 4. N. 2. Ein Landes-Herr muß Gewissens halber / und bey der Verantwortung / die einsten der höchsten Obrt von Ihm fordern wird / auch äußerlicher verbindlicher Schuldigkeit

digkeit wegen / in acht nehmen / entweder daß er oder seine Vorfahren es also versprochen und zugesagt / oder dem alten Herkommen also gemäß ist.

XV.

Remuneratoria sunt, quæ respectu *meritorum* vel *propriorum* vel *majorum* quasi in *præmii* vicem, *servitorum*que *remunerationem* conferuntur, & *transeunt* in *contractum*.

Carpz. P. 1. Dec. 87. N. 6. De quibus quia ejusdem vigoris cum *conventionalibus* atque cum his in omnibus sermè coincidunt, *deferendi* campus statim se offeret *refertissimus*, *definitione* *privilegiorum* *conventionalium* modò *præmissa*. Hæc verò

XVI.

Conventionalia privilegia sunt, quæ mediante aliqua *obligatione* *compensativa* seu *reciproca*, seu *facto* *acquiruntur*.

Hæcque cum titulo *oneroso* puta *contractu* aut *pacto* *acquisita*, omninò ad *hæredes* sunt *transitoria*, *natura* *pactorum* atq; *contractuum* hoc *postulante*, l. 7. §. *pactorum*. l. *tale pactum* ff. de *pactis*. Hæcque cum *prioribus* puta *Remuneratoriis* *Principem* absq; *legitima* & *justa* *causa*, neque *retractare*, neque *revocare*, *abrogare*, *mutare* & *alterare* &c. posse, *fatis* *abunde* *testantur*, *Rauchbard. d. l. n. 3.* *Richter. P. 1. Decis. 4. N. 43.* & *45.* *Rosenthal. d. Tr. C. 10. Conclus. 11. Gloss. ff. late Evenkel. d. Tr. lib. 3. C. 11. N. 44. cum seqq.* cum *Princeps*, quamvis *solutus* sit *lege* *legis*, non tamen *lege* *conventionis*, *Rol. à Vall. Conf. 66. n. 36. Vol. 2.* Tale enim privilegium

gium non est mera gratia, sed alter habet jus ex contractu
 quæsitum, quod regulariter cum persona non extinguitur, &
 Principem etiam ut id salvum esse sinat, omninò vi pacti obligat.
 Sic etiam in genere, quia omnibus ejusmodi onerosis & remune-
 ratoriis seu ob bene meritum concessis privilegiis inest obliga-
 tio J. G. quod etiam Principes ligat, proinde nullatenus revocari
 possunt. Hocq; omne ideo, quia fluunt ex contractibus, quos vel
 ipse Princeps, vel ejus prædecessor cum subditis iniit; Sic enim
 ad eorum observantiam Princeps jure adstringitur, quippe qui
 in contractibus suis jure utitur privatorum seu communi, &
 tanquam privatus censetur, adeò ut ex plenitudine potestatis
 ab iisdem discedere nequeat. *Anton. Fa'. L. 2. C. 11. 22. Def. 12. N. 1.*
Hennig. Gaden: Cons. 3. de jure civitat. ubi tradit, Principem Consti-
tutionem, quæ in contractum transit, revocare nunquam posse,
& ex Prædecessoris sui contractu indistinctè teneri. Imò Prin-
cipem quoque civiliter obligari tradit Gail. L. 2. Obs. 55. N. 7. Et
quod Princeps ad observantiam contractus cum subditis initi
jure adstringatur, in Collegio Juridico Jenensi Mense; No-
vembr. anno 1626. ad requisitionem Heinrich von Witzleben auf
Wendelstein fuit responsum. Haud rarò autem quæritur, quo-
modo privilegia interpretanda, quare operæ pretium duxi, a-
liquid hoc loco dicere de effectu & interpretatione eorum.
 Notentur itaque conclusiones sequentes.

XVII.

Cum ejus tantum sit legem interpretari, cujus est
 dare, *l. ult. & penult. de LL.* Indubio standum
 est verbis privilegii.

Argum. l. 1. ff. §. licet. 2. de exempt. act. Cum nemo intelligatur dicere,
quod non sentiat, & quod verba mentis indicia fieri velint. l.
Labeo. 7. §. 2. de suppellect. leg. & verba ad hoc inventa, ut mentem
 volun-

voluntatemque hominis explicant; Hinc concessione feudi vel privilegii generalis, non nisi ea, quæ verbis specialiter sunt expressa, contineri consentaneum est, *l. cum de lanientis. 18. ff. de fundo instructo leg.* Sic beneficium, quod Princeps tanquam viventi, quem vivere existimabat, concessit, mortuo eo non competit: quem tamen modum beneficii sui Princeps esse velit, ipsius æstimationem esse existimo; proinde non dubitandum, quin etiam privilegium aliàs personale s. quod personam non transgreditur, tamen ex Principis voluntate etiam ad hæredes transire valeat. Cumque à significatione verborum non sit recedendum, nisi manifestè liqueat, eum qui concessit, etiam hoc vel illud sensisse. *l. non aliter 69. ff. de legat. 3.* Hinc si Procurator debitoris cujusdam inducias quinquennii à Principe postulavit, ne interea à creditoribus conveniri possit. *l. 2. C. de præc. Imp. offer.* (quæ indulta literæ quinquennales appellantur vel lettres de respits. *Faber b. in f.*) quas cum Princeps ei videatur concessisse, putarunt aliqui id beneficium ei defuncto competiturum, ne ipsius bona per creditores intra quinquennium distrahi possent; alii contra sentientes dicunt, cum beneficium tanquam vivo tributum sit, non existimandum esse, hoc etiam ei defuncto profuturum vel hæredibus commodatum, quaritur quem interpretationis modum Judex hic sequatur? & resp. tutissimum & commodissimum esse, beneficia principalia per ipsos Principes interpretari, *l. cum de novo. C. de LL.*

XIIX.

Beneficia Principum quam plenissimè interpretari debemus.

l. Beneficium. ff. de Constit. Princip. quod verum est, quatenus respiciunt jus concedentis, quatenus verò interpretatione hac jus tertii vel alterius cujusdam læderetur, strictissimè potius accipienda

venirent. *l. 2. §. merito 10. §. si quis à Principe. 16. ff. ne quid in loco publico*, cum Princeps non credatur alterius juri præjudicare vel-
le. l. Nec avus 4. C. de emancip. lib. Secundum quod etiam Scabini
 Hallenses Senatui zu Zerbst responderunt: Dieweil in obgedach-
 ten privilegio der gägenwärtige Fall ausdrücklich nicht begriffen, der-
 gleichen privilegia aber striete zu verstehen/ und ultra casus expres-
 sos in præjudicium tertii nicht zu extendiren / *vid. Richr. V. 2. Conf.*
no. N. 10. Restringendum igitur privilegium, ne alios lædat,
 ita tamen, ne privilegiato plane damnosum, otiosum aut inu-
 tile. *l. legata 19. ff. de leg. 1. l. cum tale. 72. §. f. de condit. & demonstrat.*, a-
 liàs tale privilegium, quod in damna tertii vergit, sive dicitur
 bonitas. *Senec. libr. 2. de benef.* unaque manu concessum, per al-
 teram velut ablatum censetur. *C. cum quid 74. de R. J. in Sexto.*
 Hinc clausula plerumque additur, *salvo jure Tertii*, imo non
 addita, subintelligitur, cum plerumque privilegia cum alterius
 damno fieri soleant. Præsertim cum contra naturam sit, ut
 Princeps sine causa alicui jus auferat, & alii assignet. *l. id quod*
nostrum. ff. de R. D. Wesenb. cons. 1. N. 55. adeo, ut & privilegium, quod
 ex intervallo & temporis progressu communiter incipit lædere
 jus tertii, non modo restringatur, verum etiam in totum revo-
 cetur. *Schurff. cons. 43. cent. 3. N. 1.*

XIX.

Privilegium ab Imperatore concessum, intelligen-
 dum est secundum qualitatem & conditionem per-
 sonæ aut rei, cui conceditur.

l. si quis. §. sed & si quis. ff. de rupto irritato facto test. Schurff. cent. 2. concl. 19.
N. 15. Sic Privilegia Ecclesiæ & Clericorum cessant in causa Feud-
 dali, ac quoties jurisdictio respectu certæ causæ & qualitatis
 data est. *Sic Gail. l. obs. 37. N. 3.* concludit, quoad bona feudalia
 cessare privilegium fori Clericis concessum, eosque convenien-
 dos

dos esse coram Domino Feudi vel Paribus Curia, & Philipp. Dec. ad D. C. 5. N. 19 adstruit, quod quando à lege jurisdictio respectu certæ causæ & qualitatis sit tributa, Clerici etiam, in quibus ista qualitas concurrat, comprehendantur. Ex quo porro colligitur, eum qui privilegium habet, ne cogatur solvere collectas, Türken-Steuer / vel contributiones, urgente necessitate evidenti publica, hoc uti non posse, ea enim omnibus privilegiis preferenda, l. Jubemus. C. de SS. Eccles. Nam privilegium generatim indultum, non includit casum publicæ utilitati contrarium, Schurff. conf. 59. cent. 1. N. 24. nec extenditur ad casum non cogitatum, ibid. 25. nisi privilegium expresse & in specie immunitatem à contributionibus ad onera bellica contineret vel ipso belli tempore concederetur. Reliqua de privilegio immunitatis ab oneribus publicis peti possunt, ex Observat. Andrea Gail. libr. 2. obs. 57. Coler. de process. execut. part. 1. c. 4. N. 13. De Privilegiis Ecclesiarum & Scholarum videatur Reisner. libr. 2. Conf. Quest. 3. 4. 5. & 6. N. 36. cum seqq. Et privilegia Ecclesiis competentia, etiam aliis piis locis convenire ostendit Eberhard. in top. leg. in loco ab Ecclesia ad pia loca.

XX.

Privilegiatus contra æque privilegiatum privilegio uti non potest.

Sic miles nullius privati tutor esse cogitur, sed tutelam filiorum militis derectare non potest, coequalitas enim honoris militiæ fortior videtur privilegio, l. sed & milites. 10. in princip. ff. de reb. authorit. jud. possid. Sic assertio illa, quod per ingressum monasterii evanescat substitutio, limitatur ita, si capti vel pauperes filio sunt substituti, c. si quis sub conditione 37. N. 123. de Sanct. Episcop. Et si enim monasterium excludat subfirutos laicos, non tamen aliam causam piam excludere valet, ex superiori adducto fundamento. Disertè vero dictum æque privilegiatum; Si enim duo

duo privilegia hic occurrerent, & unum alteri sit potentius hoc merito esset præferendum: e.g. si minor cum majore filiofamilias contrahens fuerit læsus, cum duo hic concurrant privilegia, restitutio ex parte minoris, Sctum Maced. ex parte majoris, minor, cum ejus privilegium sit naturale & alterius majoris potentius, in integrum contra majorem privilegiatum, cujus privilegium tantum est accidentale, restituitur, & sic majoris ætatis, quàm Scti habetur ratio. Hinc qui de damno vitando certat, utitur privilegio contra privilegiatum in lucro captando. v. g. causa dotis præfertur legato ad pias causas; & tandem privilegium generale derogat speciali; in toto enim jure generi per speciem derogatur, & illud potissimum habetur, quod ad speciem directum est, *l. in toto 80. ff. de R. J. Menoch. l. 4. præsumt. 183. N 123. cum seqq.* Idem dicendum, si uterque quidem habeat privilegium, unus tamen in actu, alter vero in habitu seu potentia, sic enim eum præferri, qui actu exercet privilegium, multi opinantur.

XXI.

Privilegium ita debet intelligi, ut aliquid ultra juris communis dispositionem operetur.

Cum semper finis privilegii sit, præcipuum quoddam jus in privilegiatum conferre, quod jure communi & alias non tribuere-tur, *arg. l. unica. C. de thesaur.* & cum privilegium sit lex privativa seu privata, quæ nempe specialiter & ex singulari ratione quid indulgeat, proinde certa & manifesta nec obscura aut captiosa esse poterit, nec esset privata nominanda, nisi quid specialiter, diversum aut separatum à jure communi indicat, & ultra illud aliud quid operetur, *l. quod Labeo. 9. ff. de Carb. Edict.* Hinc profecto ita privilegiorum verba intelligenda, ut res, de qua agitur, potius valere queat quàm corrumpatur, & privilegio adjuvari non decipi quis debet, *l. in commodato 17. §. 3. ff. commodat. vel contra. l.*

Nulla

Nulla 25. ff. de LL. & in genere frustraneos actus jura respuunt & negligunt. Hoc tamen hic non negandum, semper privilegia secundum mentem Privilegiantis amplianda aut restringenda esse. *B. Brunneman. Conf. 136. Num. 18.* quippe cujus mens juri & justitiæ præsumitur conformis. Hinc Principi nunquam aliud placere præsumitur, nisi quod justum & æquum est. *l. omnes. 6. C. si contra jus vel utilit. publ. l. digna vox 4. C. de LL.* Sed omnes actus suos vult regulari à justitia poli & fori. *Gail. l. 1. Obs. 14. N. 60.* Ideoque indubio eam accipiendam arbitror interpretationem, quæ à jure communi, quoad ejus fieri potest, minus recedat, adeò ut si dubia verba proprium & improprium habeant intellectum, impropriam significationem ad jus commune proximè accedentem referamus, modò nihil absurdi inde consequatur. *C. cum dilectus. §. quia nobis. de Consuetud.*

XXII.

Privilegium non præsumitur, nisi probetur.

l. 1. C. de mandat. Princip. Wesenb. cons. 1. N. 34. nisi sit corpori juris inscriptum, quod notorium, aliàs legale dictum, cujus mentionem facit *Enenkel. libr. 2. c. 1.* hocque cum ex autoritate juris dependeat communis, non facile à Principe poterit auferri; sic enim juris est privilegium non facti, & legis generalis appellatione continetur. *Jaf. in l. si quis in princip. N. 9. ff. quod quisque juris in alium.* Nec adversario haud debet esse ignotum, *argum. l. 243. ff. de orig. Juris.* Hujusmodi sunt, privilegium Friderici II. in *Aurb. Habita. C. ne filius pro patre.* Privilegium Scholarium, *d. aurb. Habita.* Privilegium tamen unius in individuo, prodest socio etiam non privilegiato, *l. si commune 10. ff. quemadmod. servit. amitt. l. si quis. 29. ff. de liberat. legata.* Cum itaque secundum supra dicta privilegium nunquam præsumatur, sed ab allegante expressa concedentis voluntas semper probanda, hinc sequitur; Si Papa scienter excommunicato participet litteris, verbo vel osculo, vel alio quovis modo, ipsum per hoc absolvere minime

mè cenfetur, nifi fe velle forfitan exprimat. Similiter fi quem fub titulo cujuslibet dignitatis ex certa etiam fcientia, verbo, conftitutione vel litteris nominet, honoret feu quovis alio modo tractet: per hoc in dignitate illa ipfum approbare non intelligitur, aut quicquam ei tribuere novi juris. Ex paritate rationis, nec Princeps appellando aliquem Nobilem, illi Nobilium privilegia mox indulgere præfuitur.

XXIII.

Privilegium pofterius fpeciale non derogat priori generali vel fpeciali.

Dec. in d. l. 80. Mirum hoc eft, cum etiam in toto jure generi per fpeciem derogetur, *l. in toto. 80. ff. de R. J.* Sed limitantur hæc, nifi hoc pofterius expreffam privilegii prioris quoad correctionem faciat mentionem. Cenfetur enim Princeps, qui pofterius conceffit, prius per oblivionem quafi præteriiffe, quæ omnia late & diftincte explicat Menoch. *l. 6. præfumpt. 40.* Hic oritur quæftio: An Princeps poffit concedere Privilegium à fe quoq; concesso contrarium? quæ fequenti casu decidenda. Si Princeps concefferit alicui debitori innumeros fermè creditores habenti literas moratorias, ut intra certum temporis fpatium ab illis conveniri non poffit, poftèa verò unus ex his creditoribus mercator forte ad incitas ferè redactus, Principis auxilium implorat ei; oftendit, totalem mercantix fuæ nunc imminere jaçturam, vixque neceffaria vitæ fubfidia adhuc fupereffe, fi à dicto debitore magnam fibi debitam pecuniæ fummam exigere prohibeatur; Huic verò Princeps quoque concedit privilegium, fibi non obftantibus litteris moratoriis debitum fuum à debitore extorquere licere, pofterius privilegium tanquam fortius hic præponderat, ficq; creditorem debitorem ad folvendum compellere poffe ftatuo; hocque ob claufulam *Non obftantibus litteris moratoriis* appofitam f. fubintellectam,

XXIV. Con"

XXIV.

Confirmatio privilegiorum legitimorum nihil adducit novi, nec veteri juri quicquam detrahit.

Ratio manifesta, quia confirmatio ut nomen ipsum indicat, id quod jam est, firmum reddit, unde consequitur, non posse confirmari privilegii capita, aliàs minime ibidem extantia, cum non entis, nullæ qualitates, *l. si servum 4. §. si modus. i. ff. de act. emt. l. i. ff. de hereditat. vel act. vendit. l. final. ff. de collatione bonorum.* Hinc dicunt Dd. confirmationem non procedere, ubi non est confirmabile, *Hart. Pistor. libr. 2. quest. 20. Num. 36.* Contra finem quoque; confirmationis foret, ex eo quod confirmandum offertur aliquid detrahere; privilegii enim renovatio seu diminutio nunquam præsumitur; Nam si Princeps seipsum correxisse & voluntatem in alterius detrimentum mutasse præsumeretur, inconstantia incurreret maculam. Et quamvis aliàs sapientis viri sit consilium suum mutare in melius, (nunquam enim præstantibus in Republica gubernanda viris laudata est perpetua in una eademque sententia permansio) attamen in hujus vel illius perniciem & incommodum mutare consilium, durum & iniquum foret. Non ergo poterit Princeps sententiam semel latam in præjudicium partis victricis revocare; Princeps enim privatorum hic utitur jure, *Cravett. conf. 21. N. 14.* mutatio etiam ut accidens nunquam præsumitur. *l. si veros. §. qui pro rei qualitate. ff. qui satisfacere cog.* Addidi supra de legitimis privilegiis; irrita namque privilegia, seu sub- & obreptitia efficaciter nequeunt confirmari, sed plane nullius sunt momenti: Hinc quamdiu de sub- & obreptione seu de falsitate ac veritate celata atque omissa constiterit, quilibet ejusmodi privilegiato in usu privilegii impedimento existere seque opponere potest. Cum enim nihil tam contrarium scientiæ & consensui sit, quam error, qui imperitiam detegit, hinc ea quæ animi judicio & ex certa scientia peragi debent, erroris interventu semper vitiari vide-
mus

mus, quod & procedit in testamentis aliisque passim obvenerit contractibus; nisi princeps ex certa scientia (quæ tunc demum præsumitur, si causæ cognitio præcesserit) denuò privilegium confirmaverit, aut clausula motu proprio aus wohlbedachten Rath/ reiffen Rath und Nachsinnen/ confirmationi ejusmodi adjecta fuerit, quæ hujus est effectus, ut exceptionem sub- & obreptionis in totum auferat. Idem dicendum, si aliàs de Principis reiterata jussione satis constiterit.

XXV.

Qui porro petit confirmari sibi privilegium, censetur omnium capitum petere confirmationem.

Roland. à Valle. conf. 61. Vol. 5. Et vel maxime Princeps confirmando privilegia in genere non censetur confirmare ea quæ sunt contra jus. Si tamen in generali confirmatione unum aliquod excipiat, videtur reliqua omnia confirmasse, quod exceptio in casibus non exceptis regulam confirmet. *l. Tribunus militum. 21. §. 1. ff. de testament. milit.*

XXVI.

Contraria Privilegiorum.

Privilegium verò vires suas amittit ob defectum vel in causa efficiente, vel in materia, vel in forma & fine.

In Causa efficiente seu subjecto quod vel activè vel passivè audit, consideranda persona concedentis & ejus, cui conceditur.

XXVII. Prin-

XXVII.

Princeps enim, qui privilegium concessit, idem ex
justa causa adimere potest.

C. postquam. §. hic ita. 25. Qu. 2. C. si qui Episcopi. in f. cum c. seqq. d. Qu. 2. Nemo enim legem sibi potest dicere, à quâ non possit iterum recedere, l. 25. de arbitris. l. ille à quo 13. §. tempestivam. 4. ff. ad SCt. Trebell. l. additio. 108. §. nulla. ff. de V. O. Sic in omnibus diplomatibus privilegiorum hæc adjicitur clausula: Doch behalften wir uns juvor/ die ses concedirte privilegium ju mindern und ju mehren/ ja wohl gar nach Befinden wtederum aufzuheben. Dixi autem ex justa causa, puta necessitatis, cujus intuitu princeps commotus, hoc faciat. Quapropter tempore summæ necessitatis, si exercitus ad defensionem Reipublicæ conscriptus aliunde stipendia consequi non possit, Ecclesiæ conferre coguntur, nullo privilegio aut immunitate obstante, l. ut gradatim. ii. §. 9. de decimis. Sic etiam privilegia immunitatis, Nobilibus aliisq; privilegiatis personis concessa, non sunt extendenda ad collectas ob bellum aut aliam necessitatem aut utilitatem publicam indictas, l. jubemus. 14. C. de SS. Eccles. Myrsing. cent. 4. obs. 70. Rosenthal. c. 5. Conclus. 86. N. 3. & hanc communem Dd. opinionem non tantum consuetudine & praxi in Germania, sed & in Gallia alibique receptam testantur, Myrsing. d. Obs. 70. Tessauro. Decis. 234. N. 10. Et ita etiam in collectis pro defensione contra Turcas impositis, in comitiis provincialibus ju Weymar anno 1563 & 1662 habitis unanimi Statuum consensu fuit observatum. Sed quæritur hic, an Princeps jus quæsitum alicui possit auferre? Resp. distinguendo inter jus quæsitum jure civili & jure naturali: Hoc auferri nunquam poterit, per l. Nec Avus. c. 4. de emancip. Reipublicæ enim non expedit, nec variatio Principi convenit, sed legibus admodum est inimica: Et in genere Princeps debet esse constans & habere unum calamum unamque linguam, Domin. Cardin. Tusch. Tom. 6. sub lit. p. Conclus. 699. Bene tamen interdum illud, nempe jus quæsitum

fitum civile, quippe, ut aliquis ita sibi jus quæsierit, e.g. per Usucapionem, hoc à voluntate dependet Principis ipsius; Ergò poterit idem contraria etiam voluntate iterum disponere, ut huic jus quæsitum non fit. Quia tamen generali lege modum talem acquirendi per Usucapionem, Princeps plane è Republica tollere possit, non dubitarem, cum LL. illæ civiles, illarumque abrogatio sint in arbitrio Principis. Tutius tamen hæc omnia intelligenda de jure quærendo non verò jam quæsito, h.e. mutatio Principis ad futura, non ad præterita extendenda, & si vel maxime etiam ad præterita, parti ita læsa ad minimum ex publico satisfaciendum: nam in genere omnis à Principe concessa immunitas restringenda, ne in universitatis vergat detrimentum, *l. actores. 4. C. de exact. Tribut.* Cum itaq; non inficiandum, ex quocunque privilegio, quocunq; demum modo concessio, jus quæri ei, cui concessum est; privilegium verò cum sit jus, & sic privilegio quæsito, quoq; jus esse quæsitum, *Enenkel de Privil. l. 3. c. 7. n. 1.* Jus verò quæsitum nemini nec à Principe quidem posse auferri, hinc verius & rectius videtur, Principem nulla prorsus privilegia, & ne illa quidem, quæ ex sola liberalitate, nulla penitus accedente obligatione alicui semel concessit privilegia, sine causa iterum posse revocare, *Bichius Decis. 210. N. 2. Cephal. conf. 342. N. 66.* Uti enim privatis admodum turpe est fidem semel datam fallere & promissis non stare, ita multò magis hoc in Principe sædum existit, *Menoch. conf. 27. N. 32. Besold. conf. 44. N. 19.* inprimis cum ipsius vita & actiones, subditorum suorum debeat esse norma & regula. Quid quod in *l. 8. C. de summ. Trinit.* sat eleganter dicitur. Nil quicquam est, quod clariori lumine refulgeat, quam recta fides in Principe. Imò quod Principem non decet, nec facere illum posse credendum est, *arg. l. 15. de condit. Instit.* Quod & in FERDINANDO I. Romanorum Imperatore laudandum; Hic enim, cum Bohemi, anno 1546. per incendium privilegia amisissent, & in dubio constituti, an renovatio & confirmatio eorum ex integro iis nunc obtingere posset, generosam & verè germanam protulit sententiam: *Ob schon die Thnen concedirte Privilegia sin Rauch vergangen / so wäre doch*

doch Treu / Glaube / und Königl.iche Zufage in seinem Herzen nicht verbrannt / wäre genetzt / alle und jede Freyheiten zu vermehren / zu verneuen und zu bessern / ja gar mit Maltern zuzumessen. Philip. Andr. Burgoldenf. Discurs. ad J. P. O. M. Part. I. §. 50. p. m. 56. Sic etiam quilibet partes virtuosissimi Principis poterit implere, juxta Generos. Dn. à Seckendorff. P. 2. C. 1. N. 22. Die Privilegia soll man mit allem Fleiß und äußersten Vermögen schützen / beschirmen / und un- verringert erhalten / denn daran ist der Städte Glück und Wohlfahrt zum höchsten gelegen / und seynd solche Privilegia das einzige Mittel / dadurch sie gedeihen und zunehmen können.

XXVIII.

Privilegium à Principe concessum à Successore re-
vocari nequit.

Nam cum sub fide publica & dignitatis principalis censeantur collata, *Reinking. de Regim. Secul. & Eccles. l. 2. Gloss. 2. c. 8 N. 25*: & in genere ad omnium omninò privilegiorum revocationem aliqualis causa sit necessaria. *Menoch. Cons. 1007. N. 63, 65.* concluditur proinde, quod etiam successores antecessorum suorum legibus obligentur. *vide tamen. C. innotuit. 20. §. quamvis autem. de Electione. l. forma. 2. de offi. io. Praefect. Praetor. l. Num Magistratus. 4. ff. de recept. arbitr.* Nisi tamen vel pacto vel jurejurando (quod in inaugurationibus Principum, Regum & Ducum non est adeò infrequens) se ad has antecessorum leges observandas obligaverint, quo praetextu non hominum tantum, sed etiam naturæ sunt leges, quibus ne Princeps quidem solutus. Et quod Princeps naturaliter ita ex contractu cum subditis inito obligetur, ad eò ut obligatio facta ratione dignitatis adstringat successorem ad ejus observantiam, statuit Arnold de **Keyber** in suo Tr. sub voce Princeps. N. 75. & 111. Verùm hæc omnia veniunt intelligenda, si princeps sine justa causa, quæ tamen subesse præsumitur, in præjudicium subditorum privilegia tollere vel corrigere

gere velit, aliàs iusta concurrente causa, Principem tam à se, quam ab antecessoribus indulta privilegia, sive sint personalia, sive generalia, pro rerum statu, favore utilitatis publicæ vel imminuere, vel penitus mutare posse, patet ex modò allegato *C. innotuit. 20. §. quamvis autem. ff. de Electione.* præsertim si titulo singulari seu electivo ad imperium pervenerit. Quanquam nec per hoc negandum, etiam successorem universalem ad facta & privilegia antecessoris servanda certe per interpositam Rempublicam obligari, nisi privilegium Reipublicæ planè sit noxium, fortè si monopolium metuendum, sic enim commodum privatorum publicæ cedit salutem.

XXIX.

Princeps non subdito concessum privilegium ex causa aliqua non potest revocare.

Cum enim Princeps respectu ejus, qui subditus non est, non fruatur privilegiis Principatus, quippe qui non nisi suorum subditorum est Princeps, & sic respectu eorum persona censeatur privata, consequitur Principem concessum privilegium, ei, qui subditus non est, revocare minime posse, quod latè explicat *Felinius in C. Novit. N. 9. cum seqq. de Judiciis*, quam communem sententiam etiam probat *Martinus Laudensis in Tractat. de privileg. Quest. 24.*

XXX.

Ex parte ejus, cui conceditur, privilegium amittitur vel ratione delicti, vel negligentiae vel propria quadam inductione seu renunciatione; Ratione delicti, quia Prætextu privilegiorum, auctoritatem publicam labefactare aut yacillare haud oportet.

L. 2. C.

L. 2. C. de privil. Scholar. Nov. 17. c. 5. Privilegia enim bene non male meritis dari æquum est, l. Testamenta. 26. ff. de Test. milit. Cum enim qualibet delicta suam mereantur pœnam, ac Reipublicæ quoque; intersit, illa non manere impunita, quid quæro obstaret, quominus Princeps privilegium alicui subditorum concessum, pœnæ loco possit auferre, prævia causæ cognitione. Et dolus omne exuit privilegium, l. 2. §. Sed ita demum. 3. ff. ad Sct. Vellej. nec attenditur hic, an sit Gratosum, seu ex solo benignitatis aut liberalitatis affectu, Remuneratorium, respectu scil. meritorum, an Conventionale, e. gr. mediante factò, dato, vel reciproca quadam & compensativa obligatione quæsitum. Sic Vasallus, si vel directo seu *immediatè* & quidem in committendo, feloniam patravit; verbis nempe contumeliosis dominum afficiendo, occidendo, vulnerando imò etiam manus tantum contra ipsum levando, vel per indirectum & *mediatè* in Dominum peccando, v. g. uxorem Domini sive volentem sive nolentem etiam ignorans cognoscendo, imò tantum osculando, privilegio feudi exuitur. Hoc tamen ultimo casu, cum absit animus lædendi Dominum, (quippe qui ignoranter in uterum Dominae cognoverat) in delictis tamen nocendi animus & scientia omni ex parte requirantur, Feudistæ eum à privatione feudi absolvunt. Hinc cum secundum vulgata voluntas & propositum maleficia distinguant, exinde colligitur, eum, qui ignoranter stuprum uxoris forori, quæ sese in lectum affinis sui collocaverat, infert, ab adulterii pœna excusari, C. in lectum. 35. Quæst. 1. item: Vasallum cum Domina sua nescius (utpote si larvata ad domum Vasalli venierit) dormientem, eo minus feudo privari, Zas. N. 27. de feud. privat. in Commentario ad feuda. Sic crimen perduellionis ad eò omnia perimit privilegia, ut etiam ædes rebellium radicibus extirpari conveniat, ut habitationes eorum fiant desertæ, Cravetta conf. 640. N. 6. Nam privilegia gratitudinis causa ob bene gesta vel virtutibus præditis conceduntur, nec quod hominis adjuvandi & facilitandi causa concessum in concedentis odium vergere ac detorqueri debet. Cessante itaque causa privilegii,

D

cessat

cessat & ipsum privilegium, C. cum cessante. de appellat. Sic vidua privilegia sibi concessa, ut eadem nempe dignitate cum maritis suis prædefunctis fulgeant, utque vidua per idoneos servos artificium mariti defuncti exercere possint (quod passim Statutis & consuetudine receptum) dum vitam sequuntur luxuriosam, amittunt, *Vivius. libr. 1. commun. opin. §. Statutum in favorem.*

XXXI.

Ratione negligentiae amittitur privilegium, si quis facultatem habeat aliquid faciendi, isque hac intra decennium non utatur.

L. 1. ff. de nundin. Schurff. cons. 14. cent. 1. Nam cum privilegia ratione impedimenti removendi sint jus universale, & omnes stringant homines, ne privilegiato in usu hujus impediunt, & tamen privilegiatus quamvis exerente occasione, intra tantum temporis jure hoc singulari minime fuerit usus, damnum hoc, quod sic sua culpa sentit, sibi sentiat. De jure tamen Saxonico, si quis non utendo privilegium amittere debeat, triginta annorum, anni & diei requiritur spatium, *Andr. Raubbar. part. 2. Quest. II. N. 98. Carpz. P. 2. Constit. 3. D. 23. N. 1.* Et juxta hæc in Collegio juridico Jenensi mense Majo anno 1614. ad requisitionem Gerhard Meiers/ Civis cujusdam zu Hatnau/ pronunciatum memini: Ob wohl besage des Privilegii die Besitzer der Schölzerey auf den gewöhnlichen Weiden und zur Hütung ausgesetzten Feldern 400 Schaaff hüten mögen; Dennoch da der Scholz aus Nachlässigkeit sich solcher Schaaff triff in 30 Jahren Jahr und Tag nicht gebraucht; so hat er sich an solcher Berechtigung verschwiegen. Aliud si facultate utendi fuerit destitutus, utpote bello aut alio aliquo detentus impedimento, sic enim nulla hujus apparet negligentia, quam tamen hoc in casu præcipuè considerandam putaram, cum præsupponat tacitum consensum; unde Nobilis vel alius, qui ex Privilegio Principis

cipis merum habet imperium, licet vel longissimo tempore eo non fuerit usus, id tamen non amittit, si nulli extiterint facinorosi, in quos potuisset Imperium hoc exercere, *Gail. l. 2. Obs. 60. N. 2. § 6.* & inter belli tempestates privilegium non perire sat luculenter ostendit *Mav. P. 2. D. 1.* Sic enim non utenti nulla imputari poterit culpa, quia casus non evenerit, quo privilegio suo uti potuerit; & non valenti agere non currit præscriptio, *l. 1. §. ne autem. C. de annal. Except.* Sic etiam falsa illorum opinio, quod collapso patibulo ante 20 vel plures annos, per hoc etiam jus suspendendi fures amittatur; cum hic vix credendum sit, occasionem suspendendi interim adfuisse; aliud si occasio utendi sese objecerit. Nec amittitur hoc casu privilegium, si facultas faciendi aliquid in merum arbitrium facientis conferatur, *Gail. d. Obs. 60. N. 9. Schurff. cent. 3. conf. 29 N. 3. Schneidew. ad §. possidere enim. 161. J. de interd. Ad quod etiam in Dicafterio Jenensi Mens. Augusto anno 1638. ad consultationem der sämtlichen Brauer und Brau. Geschwornen zu Zella fuit pronunciatum; & hæc negligentia cum renunciatione coincidit, hinc*

XXXII.

Ratione renunciationis amittitur privilegium, quoties ei expresse renunciatum, vel quoties quis actum unicum privilegio contrarium admiserit vel ipse contrariummaverit.

Ex hoc enim tacitam renunciationem colligi posse, fusiori calamo tradit *Enenkel de privil. l. 3. c. 15.* præprimis si privilegium quoddam consistit in non faciendo, veluti ne quis cogatur solvere collectas, sic enim per unicum actum contrarium à privatis amittitur privilegium, *Schurff. cent. 1. conf. 59.* nisi actus iste ob quandam necessitatem invito esset extortus. Cum itaq; in necessitatibus nemo præsumatur liberalis & consentiens tantum juri suo renun-

nunciassse censeatur, l. 38. §. 1. *servus communis. de donat. inter vir. & uxor. l. apud Celsum 4. §. quasiium 12. de doli except.* Sequitur, eum, qui immunitatem habet, à collectis solvendis seu coutributio- nibus, si semel quidem solvit, attamen etiam protestatus fuerit, per hoc privilegium suum non amittere, *Schurff. conf. 39. cent. 3. N. ult.* Ecclesia vero ejusmodi concessum non amittit, nisi spatio 40 annorum, *Gail. 2. Obs. 60. N. 12. Schurff. conf. 39. N. 70*

XXXIII.

Is verò cui plura remedia seu privilegia competunt, uni renunciando alteri non renunciat.

Quia omnis renunciatio donationi æquiparatur, ut tradit Tiraquel. in l. si unquam. in verbo. *Donatione. Quest 8. C. de revocat. donat.* Cum vero Donatio facta non præsumatur, nisi probetur; sequitur re- nunciationem non esse verisimilem, sed probationibus sufficien- tibus ostendendam, maximè cum renunciatio stricti sit juris, nec in ea veniant, nisi quæ sunt expressa, l. ex pluribus. 89. ff. de solut. l. emtor. 47. §. Lucius. 1. ff. de pact. aliud si ejusdem sint condi- tionis & naturæ, & unum ex altero sequatur & dependeat.

XXXIV.

Sic porro perit privilegium ob defectum, vel *in for- ma*, e. g. per abutum: Privilegium enim amittere me- retur, qui permessa sibi abutitur potestate.

C. cum privilegia. 24. de privileg. cumque is, qui latius nec ad modum præscriptum utitur privilegio finesque in eo constitutos trans- greditur, eo dicatur abuti, consequens est latiori hoc usu privi- legium

legium amitti, abusu usum tollente, *l. ejus qui 3. c. de aqua duct.*
L. II. II. 42. Vel

XXXV.

In materia, subjecto eorum sublato, cum sublato hoc, tollantur accidentia.

l. 168. ff. de R. 7. Erenkel l. 3. c. 13. Sic verbi gratia, ædibus incendio combustis, privilegium illarum quoque cessit. Sic porro privilegium quod competit marito, ne ab uxore soluto matrimonio in plus quam facere possit, conveniatur (deducto nimirum ne egeat aut alimentis careat) marito defuncto hæredibus ejus non datur; exceptis tamen solis filiis mariti, *l. etiam, ff. solut. matrim. l. maritum, 12. cum l. seq. Eodem.* Nec privilegium, quod datur mulieri, quo cæteris creditoribus in repetitione dotis præfertur, ad hæredes est transitorium; *l. ultim. §. ad hæc. C. qui potiores in pignore. l. unica. C. de privil. dor.* in filium tamen transmittitur, *N. 91.* Generaliter enim in omnibus causis, ubi personæ conditio locum facit beneficio, ibi deficiente ea, beneficium quoque deficit. Vel

XXXVI.

In fine, cessante personarum qualitate, propter quam indulgetur.

l. 87 §. 1. ff. de legat. 2. C. 60. X. de appellat. Sic Studiosus, licet in numerum studiosorum receptus, si tamen studiorum loco, mori Græcorum seu Scyphis Herculæ, imo meretricibus trespis & lupanaribus incumbat, effectu privilegiorum suorum destituitur. Is etiam, qui in numerum artificum receptus, artem ta-

men non exercet, privilegiis artis frui haud potest, *l. Scriuarius 16. C. de milit. testam (vid. tamen. l. eos qui. C. de excus. mun. Richter P. 1. Dec. 4. N. 15.* In genere enim privilegia, quæ dignitati magis quam officio dantur, etiam honeste deposito officio adhuc durant.) Morte tamen concedentis nunquam perit privilegium, nisi ad beneplacitum sit concessum, sic enim morte velle desinimus.

XXXVII.

Tandem colophonis loco hîc obiter annotandum, Retorsionem privilegiorum regulariter non esse admittendam.

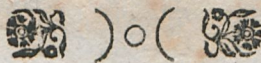
Limitatur tamen hoc aliquando in causis judiciariis. e. g. Si impetraverim privilegium, ut omnes contra quos litigo, teneantur in persona comparere, contra Regulam, *l. fin. C. de Procurat.* pari modo nec ego per Procuratorem possum comparere, sed vi retorsionis potero compelli, ut personaliter in iudicio compaream & causam meam agam. In iudiciis enim nulla personarum acceptio habenda, *C. in iudiciis de R. 7.* Sic si actor impetraverit per aliquod rescriptum, ut appellatione remota terminetur iudicium: Ipse etiam in causa reconventionis victus non poterit appellare, *c. fin. Et ibi Gl. X. de mut. pet.* utut enim privilegia regulariter personam privilegiati non transgrediantur, *l. 1. pr. ff. de const. Princ.* Interest tamen Reipublicæ æqualitatem inter litigantes observari, & sic quod reo non licet, nec actori licere debere, juxta *l. 55. ff. de R. 7.* Hincque privilegium uni ex litigatoribus datum, in alterius quoque persona locum habere poterit. *Christin. Decis. Belg. V. 5. Dec. 120. N. 24. seqq. Enekel de Privil. l. 2. c. 4. N. 9.*

Sicque

Sicq̄ve etiam Tibi, B. L. submissa mente hæc, quæ de Privilegiis in præsentî occurrebant, in conspectu do, inficias quidem ire haud potero, huic materiæ aliàs quidem latissimæ & in humanis negotiis frequentissimæ, longe plura superaddenda fuisse. Verùm enim verò prima jam vice quævis fusiori prosequi calamo, ratio temporis viruncularumq; prohibebat imbecillitas. Tuum nunc erit hæc mea privata exercitia atq;ve conatus animo suscipere sereno, & pro candore Tuo benigna interpretatione tua supplere, quæ hîc poterant desiderari, siq;ve me in hoc vel illo deprehenderis errasse, & ad trutinam juris & mentis accuratioris Tuæ, non ad eò accurate respondere, scias velim hanc operam me tantum impendisse in proprium & privatum studii exercitium, & ut subinde in juris materiis sensim sensimq;ve enucleandis, me quovis tempore ut gestio exultio rem reddere non nequeam. Deo immortali omnia mea accepta refero, cuius ope vivo, intelligo & ago.

Tantum.

He 1912 ^X₌

ULB Halle

3

006 663 443

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8
Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

VIII. 1/2.
f. 22. num. 27.
CURSUS
E
LEGIIS,
TER OTIA
OLLECTVS

ICI AC DOMINO,
INO

RICO,

JULIACI, CLI
IT ET ANGARIÆ ET
VIO THURINGIÆ, MAR
NCIPALI DIGNITATE HEN
CÆ ET RAVENSBURGI,
VENSTEINII
Æ, &c.

PATRIÆ PATRI
FELICISSIMO,

evotâ mente

He 1912 = X
reâ Westphal,
ar. Aul.

REYHERIANIS.

KONFRIED
UNIVERS.
ZVIRALIE